

วิจัยในชั้นเรียน

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ
โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์)
การแสดงผลบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม

นางรัตนา อุดมเวช
ตำแหน่ง ครู
โรงเรียนวัดดอนยอ

โรงเรียนวัดดอนยอ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ชื่อเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ
วิชา พุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ (จิกซอว์)
การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม

ชื่อผู้วิจัย นางรัตนา อุดมเวช

สภาพปัญหาและความสำคัญของการวิจัย

ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนไม่จดจำเนื้อหาที่เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ ผู้สอนจึงได้นำวิธีสอนที่หลากหลายรูปแบบมาใช้ให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียน จึงได้นำวิธีสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มมาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรีกษาหารือซึ่งกันและกัน นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสบายใจ ข้าพเจ้าจึงใช้วิธีสอนดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ

คำถามการวิจัย

จะมีวิธีการสอนให้นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธสูงขึ้นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ (จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม
2. กลุ่มประชากร คือนักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561
3. กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนโรงเรียน ตัวแปรที่ต้องศึกษา นักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน
  - ตัวแปรต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม
  - ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนเรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ

นิยามศัพท์

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. วิธีสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) หมายถึง การเรียนรู้จากจากเนื้อหาย่อยไปหาเนื้อหาใหญ่ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
3. วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การกำหนดเรื่องราวในชีวิตจริง และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน แล้วใช้กระบวนการกลุ่มแสดงบทบาทถ่ายทอด โดยสมมติว่าเป็นตัวละครในชีวิตจริง
4. วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่ม หมายถึง การสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นระบบกลุ่ม มีผู้นำ ผู้ตาม แบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้งานที่มอบหมายสำเร็จลง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สร้างเครื่องมือวิจัย คือแผนการสอน แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
2. เก็บรวบรวมข้อมูล เก็บคะแนนก่อนเรียน สอนตามแผนการสอน เก็บคะแนนหลังเรียน
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. รายงานผล

กิจกรรมที่ 1	หน้าที่ชาวพุทธ	
	วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เทคนิค Jigsaw)	เวลา 4 ชั่วโมง

1. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่แสดงว่า เป็นชาวพุทธที่ดีและทำหน้าที่ของชาวพุทธ
2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนรู้ว่า ชาวพุทธมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อพระพุทธศาสนาหลายประการ ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ การบำรุงรักษาวัด และการเรียนรู้วิถีชีวิตของพระภิกษุ
3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน ซึ่งเรียกว่า กลุ่มบ้าน และให้แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว คือ 1, 2, 3
4. สมาชิกแต่ละหมายเลขมารวมกันเป็นกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วศึกษาความรู้ร่วมกัน ดังนี้
  - หมายเลข 1 หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนในการบำเพ็ญประโยชน์แก่วัด
  - หมายเลข 2 หน้าที่ของพุทธศาสนิกชนในการบำรุงรักษาวัด
  - หมายเลข 3 ภาระหน้าที่ของพระภิกษุในการสืบทอดพระพุทธศาสนา
5. เมื่อแต่ละหมายเลขในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาความรู้จนเข้าใจแล้ว ให้ช่วยกันตอบคำถามตามที่กำหนดให้ ในใบงานที่ 1.1 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ จากนั้นก็แยกย้ายกันกลับไปยังกลุ่มบ้าน
6. สมาชิกแต่ละหมายเลขช่วยกันอธิบายความรู้ตามที่ตนได้ศึกษามา และจากการตอบคำถาม จนทุกคนมีความเข้าใจในเรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ
7. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปหน้าที่ชาวพุทธและแนวทางการปฏิบัติตน

กิจกรรมที่ 2	มารยาทชาวพุทธ	
	วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ / วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่ม	เวลา 4 ชั่วโมง

1. ให้นักเรียนเล่าความประทับใจหรือความภาคภูมิใจในมารยาทของชาวพุทธไทย พร้อมอธิบายเหตุผล
2. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า มารยาทชาวพุทธนั้นเป็นวัฒนธรรมที่งดงามที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมารยาทชาวพุทธ ที่นักเรียนควรได้ศึกษาและปฏิบัติตน ได้ถูกต้อง ในเรื่องต่อไปนี้
  - 1) การเข้าพบพระภิกษุและการปฏิบัติตนในเขตวัด
  - 2) การแสดงความเคารพพระรัตนตรัย
  - 3) การฟังสวดพระอภิธรรม
  - 4) การฟังพระธรรมเทศนา
  - 5) การฟังเจริญพระพุทธรูปมนต์
3. ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ในข้อ 2
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน ตามความสมัครใจ และให้จับสลาก เพื่อแสดงบทบาทสมมุติกลุ่มละ 1 เรื่อง
  5. แต่ละกลุ่มฝึกซ้อมและแสดงบทบาทสมมุติตามเวลาที่กำหนด
  6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธ
  7. นักเรียนกลุ่มเดิมช่วยกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อเพื่อน ตามหลักพระพุทธศาสนา ในหัวข้อ ทิศ 6 (ทิศเบื้องซ้าย) มิตรแท้ มิตรเทียม และช่วยกันทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง ค้นหาผู้ปฏิบัติดี
  8. นักเรียนและครูช่วยกันเฉลยใบงาน
  9. ครูให้นักเรียนทำใบงาน 2.2 เรื่อง การคิดของฉัน
  10. ครูมอบหมายให้นักเรียนวางแผนนำความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและรายงานต่อครูผู้สอนในระยะเวลา 1-2 เดือน หรือตามความเหมาะสม
- นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ช่วงเวลาที่ดำเนินการ

1. ชั้นเตรียมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. ชั้นสอนตั้งแต่ประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลหลังสอน
3. เขียนรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม มาเปรียบเทียบกับกัน โดยใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลดังต่อไปนี้

การสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ	คะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ
ก่อนเรียน	24	6.58	32.91	27.5
หลังเรียน	24	12.08	60.41	

สรุปผลการวิจัย

นักเรียนที่เรียนเรื่องการบริหารจิตและการเจริญปัญญาโดยใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการปฏิบัติและวิธีสอนแบบธรรมสภาจฉา จำนวน 24 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน จากคะแนน 20 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 6.58 คิดเป็นร้อยละ 32.91 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 12.08 คิดเป็นร้อยละ 60.41 คะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 27.5

ข้อเสนอแนะ

ควรให้นักเรียนได้ฝึกใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม สัก 2-3 เรื่อง จะทำให้นักเรียนมีความชำนาญในวิธีสอนดังกล่าวมากขึ้น

ภาคผนวก

บันทึกคะแนนประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังเรียนเรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาท
ชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม
มีนักเรียนจำนวน 24 คน

ที่	ชื่อ - สกุล	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คะแนนที่เพิ่มขึ้น
1	เด็กชายจิรพงศ์ นาคกรอง	6	10	4
2	เด็กชายณัฐวัตร บุญเทิง	7	6	-1
3	เด็กชายณัฐวุฒิ นันตา	7	10	3
4	เด็กชายนนทนนท์ แสงอินทร์	7	10	3
5	เด็กชายนพนันท์ มั่นเพ็ชร	7	10	3
6	เด็กชายปิยรัช วิชา	7	14	10
7	เด็กชายภุริพัฒน์ กลิ่นหอม	5	9	4
8	เด็กชายภูวดล หอมสุคนธ์	0	9	9
9	เด็กชายสรายุทธ์ กลิ่นหอม	7	10	3
10	เด็กชายหิรัญ จวนเจริญ	8	11	3
11	เด็กชายอภิชน ดีเส็ง	10	11	1
12	เด็กชายอภิสิทธิ์ ขำลอย	5	8	3
13	เด็กชายอัมรินทร์ สำราญใจ	6	12	6
14	เด็กชายเอกลักษณ์ สมนึก	7	14	7
15	เด็กหญิงกุลธิดา มะลิอ่อน	6	14	8
16	เด็กหญิงนิตญา สุขทอง	8	12	4
17	เด็กหญิงศิริกัลยา บัวเจริญ	9	15	6
18	เด็กหญิงสะกาวเดือน สุวรรณสุข	8	14	6
19	เด็กหญิงอัญชลี กลิ่นหอม	8	17	9
20	เด็กชายภานุวัฒน์ งามภักดี	8	16	8
21	เด็กชายภูมินท์ อายุโย	0	10	7
22	เด็กหญิงวิภาวดี พันโสทอง	7	15	8
23	เด็กหญิงศิริขวัญ เขียววิจิตร	7	16	9
24	เด็กหญิงพัชราพร อ่วมอุไร	8	17	9
รวม		158	290	132
ค่าเฉลี่ย		6.58	12.08	8.75

สรุปผล

นำผลการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ(จิกซอว์) การแสดงบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่ม มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลดังต่อไปนี้

ที่	ชื่อ - สกุล	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คะแนนที่เพิ่มขึ้น
	ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ	32.91	60.41	27.5

แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. การกระทำในข้อใดจัดว่าเป็นการบำรุงรักษาวัด
  - ก. อ้น ชักชวนเพื่อนๆ ไปทำบุญ
  - ข. เกตุ ชวนญาติไปสร้างศาลาวัด
  - ค. กานต์ ทอดผ้าป่าเป็นประจำทุกปี
  - ง. ทอง ห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปนั่งมั่วสุมในวัด
2. พระภิกษุที่ต้องศึกษาคันถุระ หมายถึงข้อใด
  - ก. การเรียนพระคัมภีร์
  - ข. การฝึกฝนอบรมจิตใจ
  - ค. การฝึกจิตใจให้พ้นจากกิเลส
  - ง. การเรียนรู้ด้านหลักการควบคุมกับการปฏิบัติตน
3. เมื่อนักเรียนไปพบพระสงฆ์ ควรปฏิบัติตนตามข้อใดจึงสมควรที่สุด
  - ก. พูดกับท่านอย่างเป็นกันเอง
  - ข. ประนมมือพูดกับพระผู้ใหญ่ด้วยทุกครั้ง
  - ค. พูดกับท่านด้วยเสียงดังเป็นพิเศษ ไม่พูดอ้อมอ้อม
  - ง. ชวนท่านคุยในเรื่องข่าวต่างๆ ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์
4. การแสดงปาฐกถาธรรม หมายถึงข้อใด
  - ก. การแสดงธรรมในพิธีทำบุญ
  - ข. การแสดงธรรมให้แก่ประชาชนจำนวนมาก
  - ค. การแสดงธรรมที่ตัดรูปแบบและพิธีกรรมออกไป
  - ง. การแสดงธรรมที่ใช้สำนวนโวหารเป็นทางราชการ
5. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาวิธีที่ดีที่สุดของพระสงฆ์ คือข้อใด
  - ก. ฝึกการคิดวิเคราะห์
  - ข. ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง
  - ค. แสดงธรรมะให้คนเข้าใจ
  - ง. แสดงธรรมะทางวิทยุ-โทรทัศน์
6. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ตรงกับข้อใด
  - ก. การกราบ 3 ครั้ง โดยใช้มือคร่อมเข้า และศีรษะจรดพื้น
  - ข. การกราบแบบมือโดยใช้อวัยวะทั้ง 5 คือ เข้า 2 แขน 2 และหน้าผาก 1
  - ค. การกราบโดยใช้อวัยวะทั้ง 5 คือ เข้า 2 มือ 2 หน้าผาก 1 จรดพื้น
  - ง. การกราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยกราบ 3 ครั้ง แ่มมือ พร้อมรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย
7. งานใดมีการจัดสวดพระอภิธรรม
  - ก. งานศพ
  - ข. งานบวช
  - ค. งานทำบุญบ้าน
  - ง. งานมงคลสมรส

